

Springer Bence: Státuszváltozás a XVII. században, a sajógalgóci Galgóczy család története

Bevezetés

A XVII. század derekán, III. Ferdinánd király uralkodásának idején véget ért a harminc éves háború az 1648. október 24-én megkötött westfáliai, illetőleg osnabrucki békével. Ezekben az időkben Magyarország három részre szakadt, melyeket az erdélyi fejedelem, az oszmán török birodalom, valamint az magyar király tartottak fennhatóságuk alatt. Emiatt belső küzdelmekre, összecsapásokra is bőven találunk példákat, különösen a végvárak részéről a törökkel szemben. Ezekben az időkben megnőtt a lehetőség a katonai szolgálat során kiemelkedő tettek, vitézi cselekedetek végbevételére és ennek folyamánként érdemek szerzésére. Ebben a korban emelkedett sok más család mellett a sajógalgóci Galgóczy család is a nemesek közé.

Dolgozatomban elsődlegesen Galgóczy Károly kutatásaira támaszkodtam. Először áttekintem, hogy mit is jelentett nemesnek lenni a XVII. század közepén, milyen műveltségi követelményekkel járt a minőség, majd foglalkozom a címeres levelekkel. Ezeket követően a Galgóczy család történetét mutatom be, különös tekintettel a törzságakra, kiemelve azon családtagokat, akik jogi pályán mozogtak, ezen belül is a bírói hivatásrendek képviselőit, remélve, hogy ezzel hozzájárulhatok a szervezettörténet megismeréséhez ezen életrajzokon keresztül.[1]

1. Nemesi előjogok a XVII. század közepén

A feudalizmus korában a nemesség, a „*nobilitas*” tagjai képezték a kiváltságos uralkodó osztályt. Akik ezen renchez tartoztak, különböző kedvezményeket, előjogokat kaptak. III. Ferdinánd idején ezeket a jogokat az 1638. évi I. törvénycikk 6.§-ban az igazságszolgáltatással összefüggésben határozták meg.[2] Ezen belül három forrást hivatkoztak meg, melyek közül egyedül Werbőczy Tripartituma (Hármaskönyve) bizonyult érdeminek.[3] Az Első Rész 9. Cím alatt a nemesség négy fő joga kerül megnevezésre.

Ennek értelmében a *nobilitas* tagjait nem lehetett letartóztatni, csak idézés útján voltak perbefoghatók. Kivételt képezett ez alól a tettenérés esete a Tripartitumban felsorolt

esetekben, azonban, ha a rajtakapott nemesnek sikerült elmenekülnie üldözői elől, újra csak perbehívás, illetve idézés útján, rendes törvénykezési eljárást követően lehetett megbüntetni. Részben ebből fakad a következő előjog, melynek értelmében a nemesség képviselői senki más hatalma alatt nem állnak, mint a királynak –

„a törvényesen megkoronázott fejedelemnek” – hatalma alatt, azonban a Hármaskönyvben foglaltak alapján még ő sem ítélt el senkit törvényes kihallgatás nélkül közülük.[4] A Werbőczy által harmadikként megjelölt jog magában foglalja az adómentességet, emellett a szabad rendelkezést törvényes jogaikkal és birtokaik határain belül fekvő minden jövedelemmel. Egyetlen kötelezettségként az ország védelmére vonatkozó hadi szolgálat teljesítését („katonáskodást”) jelöli meg. Az itt utolsóként felsorolt jog pedig nem más, mint a *ius resistendi*, az ellenálláshoz való jog, lehetőséget biztosít a nemességnek, hogy amennyiben

az uralkodó a nemesi jogok ellen tesz, úgy ellenálljanak neki, anélkül, hogy hűtlenné válnának.[5] A 7.§-ban Werbőczy felsorolja, hogy kire terjed ki a személyi hatály.

Megnevezésre kerülnek ilyen módon a főpapok, bárók, mágnások és más előkelők.

2. A XVII. századi magyar nemesség műveltségtörténete

A XVII. századtól kezdve jellemző volt a nemesi családokra, hogy taníttatták gyermekeiket, legyen szó akár egy gazdag főnemesről, vagy akár egy szegényebb köznemesről.

Tanultságukból fakadóan nem volt ritka, hogy katonai pályára mentek, azon belül is a tisztikarokat erősítették, illetve arra is gyakran találunk példát, hogy bírák, ispánok, jegyzők kerültek ki soraik közül[6]. A leggyakrabban jogi, illetve gazdasági tanulmányokat végeztek, de ismerniük kellett többek között nyelveket, emellett számos tudomány alapjait is. A latin nyelv tudása elengedhetetlen volt a kor kiművelt emberfője számára.

Megfigyelhető az is, hogy a kor nemesei általában külföldön folytattak tanulmányokat hosszabb-rövidebb ideig, többnyire valamelyik vallási felekezet fenntartásában álló „collegiumban”[7].

3. Az armálisok

A nemesség megszerzésére kétféle módon volt lehetőség. Eredeti és származékos módon. Eredeti módon a király birtok adományozásával, birtok nélküli nemesi levél átadásával vagy fiúvá fogadással tehetett valakit nemessé, származékos módon pedig beleszületni lehetett a nemességbe. Az eredeti módon szerzett nemesség igazolására a király „*armálist*”, azaz nemeslevelet állított ki, annak bizonyítékául, hogy címzettje a legmagasabb rend tagjai közé vétetett.[8] Többnyire szép, festett széldíszű oklevelek voltak ezek az iratok, melyek esetenként elsőrendű művészek munkáját dicsérték. Ezeknek a dokumentumoknak a művészeti értéke

a XVII. században csökkenni kezdett, több okból.

Először is, mivel a legtöbbet foglalkoztatott művészek már nem magyar születésűek voltak; a királyok és hazáik szülőtteit részesítették előnyben.[9] Másodszor, mert a könyvnyomtatás XVI. századi megjelenése sok, korábban nagysikerű „*kaligráfust*” megfosztott munkájától, így egyre kevésbé kelendő szakmává vált ez. Harmadszor pedig a tömeges nemesítések miatt.[10] Erre a magyar történelemben először volt példa III. Ferdinánd uralkodása alatt, de nem utoljára.[11] Ezen belül is a legtermékenyebb az 1647 és 1656 közötti időszak volt, amikor még Ferdinándhoz képest is sok armális került kibocsátásra. A tömeges nemesítés egyik következménye volt amellet, hogy az armálisok „minőségi romlást szenvedtek el”, hogy gyakran az adományozott címeres levelek törzsszövege teljesen megegyezett, mindössze

a neveket és a címerleírást változtatták meg bennük, de arra is látni számos példát, hogy még azt sem. Mindezek ellenére vitathatatlanul és elidegeníthetetlenül teljesjogú nemesekké váltak mindazok, akik armálist kaptak a királytól, valamint azok leszármazottai, egészen az 1947. évi IV. törvény hatálybalépéséig.[12]

4. A sajqalgóci Galgóczy család története

A család története feltehetően 1495-ben kezdődik; ez a legkorábbi fennmaradt évszám, melyet egy 1869. március 15-én, Leleszen kelt, eredetet igazoló okirat kivonata tartalmaz[13]. Ebben

a család neve, mint „Galoch de Kis-Galoch” jelenik meg, amely arra enged következtetni, hogy a XV. századi képviselői a mai Gálocsy családdal lehettek rokonságban. Ezt az elméletet támasztaná alá az a tény is, hogy mindkét család Ung vármegyéből, azon belül is az ungvári

járásból származik, valamint, hogy a törzsadományos a nemességre jellemző műveltségi és tanulmányi eredmények birtokában volt. Sajnos ez azonban tényleges bizonyíték híján pusztán feltételezés marad. Fent említett iratban bizonyos György, Imre, valamint János, mint Miklós fiai igazolják nemességüket. Ez újabb kételyekre ad okot, hiszen címeres levelet a sajógalgóci Galgóczyak igazolhatóan legkorábban csak 1649-ben nyertek III. Ferdinánd királytól. Mindezekre tekintettel jelen írásomban ettől a legutóbbi évszámtól számítom a család nemességének történetét.

Ebből az időből három címeres levél van, amely a sajógalgóci Galgóczy család tagjait emeli a nemesek soraiba, azonban a Liber Regiusok[14] között egyik sem lelhető fel[15]. Az első Pozsonyban kelt 1649. május 16-án, melynek címzettje Galgóczy Márton és felesége Fekethe Erzsébet, valamint mindkét nemesi örökösök. A második Bécsben kelt, címzettje elsősorban Galgóczy István. A harmadik szintén Pozsonyban kelt 1656. május 5-én és Orbán István, az ő fia Orbán István, valamint utóbbi feleségének Galgóczy Annának és az ő testvérének Galgóczy Mihálynak nevére szól.

1.1 Galgóczy István – A törzsadományos

Galgóczy István születéséről pontos adat nem maradt fenn, az azonban bizonyos, hogy felső tanulmányokat kezdett 1618-ban Sárospatakon, a helvét református főiskola tanulójaként. Ezekben az időkben a család tagjai a református hitelveket követték[16], a késő XIX. században azonban már sok katolikus volt közöttük. István 1622-ben Bethlen Gábor erdélyi fejedelem első feleségének, Károlyi Zsuzsannának temetésén azon huszonkilenc tanuló egyike volt, akik külön erre az alkalomra készültek, saját írású, latin nyelvű emlékvesszővel tisztelték meg az elhunytat.

Ez a tény, illetve, hogy közülük is hatodikként szólalhatott fel bizonyítja, hogy jó tanuló volt.[17] Tanulmányait 1623-ban végezte, majd a főiskola szabályainak megfelelően rektóriára[18] ment Sátoraljaújhelyre. Ennek végeztével Debrecenbe költözött, ahol 1663 és 1671 között esküdtbíró[19] volt. 1675-ben hunyt el.

1651. december 9-én címeres levelet nyert III. Ferdinánd királytól azon tetteiért „*a melyeket ő először is magyar szent koronánk, azután felségünk iránt különböző helyi és időbeli viszonyok közt tanusított és teljesített, és ezután is tanusítani s teljesíteni ígérkezik*”[20] A címer leírása, amely a nemeslevélen található arra enged következtetni, hogy ezek vitézi cselekedetek voltak

a törökök ellen.[21] Az iratot III. Ferdinánd király mellett Ruthkay András titkár és Szelepchény (Szelepcsényi) György nyitrai püspök, későbbi királyi helytartó[22] hitelesítette

aláírásával.

A címeres levél által nemesítettek voltak továbbá bizonyos György, Márton, Mihály, János, Zsigmond, Péter, Pál, Judit és Katalin, szintén a Galgóczy családból, akik feltételezhetően István unokaöccsei és unokahúgai voltak. Ezt követően szinte azonnal hét törzságra oszlott a család a férfiak vonalain, akik közül György (munkácsi), Márton (ecsegi), Mihály (mádi, illetőleg nagytályai) és Pál (bilkei) utódairól maradtak fenn adatok.

1.2 Munkácsi Galgóczy György - Az első törzság

A törzsadományos melletti hét fiúgyermek legidősebbike, György 1627-ben kezdte tanulmányait Debrecenben, majd később a Rákóczi családdal együtt Munkácsra került; innen a törzság neve. Kezdetben II. Rákóczi György nejének, Báthory Zsófia fejedelemasszonynak kertészeként dolgozott, aki szolgálataiért egy nemesi kúriát kapott, majd később, 1169-től Munkács város főbírója lett. 1695-ben hunyt el.

Unokája, akit Mihálynak neveztek II. Rákóczi Ferenc hadnagyainak egyike volt.[23] Részt vett 1703 és 1704 között a gróf Auersperg parancsnoksága alatt álló és német várórséggel védett munkácsi vár bevételében, sőt Móricz István csapataival és sajátjaival a felső táborba is követte Rákóczyt.[24]

Egy másik unoka, akit szintén Györgynek hívtak ebben az időben ugyancsak Munkácson élt, és azzal nyert tiszteletet és megbecsülést a családnak, hogy a Rákóczi-szabadságharc leverését követően, mikor a vallási üldözések megindultak és a munkácsi reformátusoktól elvették templomukat, 1720-tól saját gabonás csűrét istentiszteleti helyként biztosította a közösség számára 18 éven keresztül.

1788-ban és 1805-ben Galgóczy Ferencné két részletben eladta a korábbi Galgóczy kúria telkeit a református egyháznak, ahová a templom, paplak és iskola is épült. Ez a templom még ma is ott áll, bár a második világháború után állami kézbe került és csak használatra kapta meg

a gyülekezet. Ezután nem maradt utód, aki közvetlenül vissza tudta volna vezetni őseit ehhez a törzsághoz, sem Munkácson, sem máshol, így ez a családi vonal kihaltnak tekintetik.

1.3 Ecsegi Galgóczy Márton – A második törzság

Galgóczy Márton Miskolcon lakott és a Borsod megyei Sajóecsegen, valamint Senyén voltak birtokai. Életének nagy részét háborúban töltötte. A füleki várórség vitézeként szolgált a török ellen Wesselényi Ferenc főkapitánysága és Iványi Fekete László alkapitánysága alatt valamikor 1630 és 1650 között.[25] A Sajóvidéken, ahol, azokban az időkben a legtöbbször és legmagasabb mértékben kellett hadisarcot fizetni az egész országban magyar és török oldalra egyaránt. Ugyanekkor indult meg I. Rákóczi György forradalma is, ami további terheket rótt Borsod megyére; sok község el is pusztult errefelé.

Unokái, István és Márton szintén Rákóczi-vitézek voltak. Márton örökösödés útján megszerezte nagyapja birtokait. II. Rákóczi Ferenc hadseregében szolgált Szentpéteri Imre lovasezredes seregében, majd a szatmári béke megkötését követően Károlyi Sándor magyar királyi felkelő ezredében volt insurgens-hadnagy.[26]

István Rákóczi seregeivel Erdélybe vonult, ahol kialakult a család erdélyi ágazata. Huzamosabb időt töltött a határórségnél Marosvásárhelyen. Magyarfrátai lakosként 1754-ben Medgyesen Kolozs megye előtt királyi kincstár felszólítására személyes nemessége mellett birtokos nemességét is igazolta, amelyről királyi táblai ítéleti igazolványt is kapott. Ezen, mint *Galgóczy Stephanus de Galgóczy rectius de Marusvásárhely* szerepel a neve és később is ez a névváltozat került használatba. István leszármazottai Nagyajtára és Abuczára[27] költöztek, Mária Terézia alatt 1773-ban[28] és II. József alatt 1786-ban kaptak erről új igazolványt.

A családnak ezen törzságából származott Galgóczy Károly, mezőgazdász, közigazdász, statisztikus, történész, ügyvéd, gazdasági író, az Országos Magyar Iparegyesület, az Első Magyar Gőzhajótársaság és az Erdélyi Gazdasági Egyesület egyik megalapítója, az MTA tagja, aki az eddigi legátfogóbb műben foglalta össze a Galgóczy család történetét 1896-ban.

1.4 Mádi, illetőleg Nagytályai Galgóczy Mihály – A harmadik törzság

Galgóczy Mihály mádi lakos volt, de a család (Nagy)tályán gyökeredzett meg, s terjedt tovább előbb vissza Mádra, Szántóra, majd Tokaj-Hegyalja más vidékeire. Emellett az ecsegi törzságról is sokan költöztek Nagytályára. Ez a tény megnehezíti pontos családfa

bemutatását.

Mihály három unokája közül István és Benedek Zemplénmegye előtt nemességet igazoló pert folytattak le 1724-től 1732-ig. István ivadékai Nagytályán éltek tovább, Benedekéi pedig Ung megyébe kerültek.

Benedek 1748-ban Szabolcs megyébe költözött, ahol igazolta nemességét. Innen 1760 körül került a család az Ung megyei (Ung)mogyorósra. Nemességüket Ungváron igazolták 1775-ben, amely igazolást Galgóczy Miklós, Benedek leszármazottja vett ki. Gyermekai 1794-ben újra igazolást kértek Ungváron, melynek ítélete a következőképp hangzik:

„Az 1794-ik esztendőnek Kis Asszony havának 25-ik napján Tekintetes Pálóczi Horváth Pál Első Vicze Ispánnak Előülése alatt Ungvár városában tartott közönséges Gyűlés Jegyzőkönyve

A 106 lapon: Nemes Galgóczy Miklós, András, György, és Mihály esedező levélre, a benyújtott Collateralis Inquisitiojok, az arra kirendeltetett Deputatio által Authentikáltatván, hogy arról az Esedezőknek a Testimoniális Levél kiadattasson elvégeztetett.

Ennélfogva ezen család tagjai az 1700-tól 1765-ik évig kimutatott Nemesi családok lajstromába beiktatva lévén, mint valóságos Nemesek nemesi szabadalmaikat máig is élvezik.”[29] 1799-ben Mihály Hajdúnánásra költözött vissza, ahol ismét nemességet igazoló levelet kért Ung megyétől.

A család ezen ágából a Zemplén megyében maradtak közül sok (református) pap és papné, az Ung megyét megjártak közül pedig sok gazdatiszt került ki. A Kodolányi Antal által szerkesztett „Magyar gazdák évkönyve” 1879-ből a következő Galgóczyakat említi:

„Galgóczy Dániel gróf Andrassy Gyula kasznárja Töke-Terebesen Zemplén megyében, János ennek fia, ugyancsak gróf Andrassy Gyulánál urod. írnok Tisza- Dobon, Szabolcs megyében, István pedig urod. kulcsár gróf Degenfeld Imrénél Nyir-Baktán.”[30]

A család ezen ágáról való utolsó ismert ember, aki igazolhatóan használta a „Nemes” előnevet Galgóczy Jenő, villamosvasúti tisztviselő volt. 1894-ben született Tiszalúcon. Egyéves önkéntesként vonult be 1914-ben a császári és királyi 34. gyalogezredhez Kassára, majd a tiszti vizsga elvégeztével 1915-ben az orosz hadszíntérre. Június végén felmentést kapott, de 1916. május 1-jén újra bevonult és az orosz fronton szolgált, ahonnan „gránátnyomással” kórházba szállították. Zászlósként kiképzőnek helyezték át a császári és királyi 5. gyalogezredhez, ahonnan később visszakerült a 34-esekhez, immár az olasz hadszíntérre az 59. hegyidandárhoz. 1918-ban gázmérgezés miatt kórházba került. Szolgálatát a lublini kormányzóbírósnál folytatta rajparancsnokként. Kassán szerelt le. A

34-esek tartalékos tisztikarának egyetlen nemesi előnevű tagja volt. A hadszíntereken nyújtott szolgálataiért Károly-csapatkeresztrel és Bronz Vitézségi Éremmel tüntették ki.[31]

1.5 Bilkei Galgóczy Pál – A hetedik törzság

Galgóczy Pál, a közös adományos fivérek közül a legfiatalabb volt. Szintén a Rákócziak révén, valamint házasság útján került Bereg megyébe. 1688-ban Bereg megye helyettes szolgabírája, majd 1689-től rendes esküdtbírája lett. A szabadságharc kitörésekor 1703-ban azonnal csatlakozott II. Rákóczi Ferenc hadaihoz két sógorával, Ilosvay Bálinttal és Imrével. Huszt várában kezdte meg szolgálatát Dolhay György – aki felesége révén szintén rokona volt – főkapitánysága és várparancsnoksága alatt. Fiai közül István 1719 és 1722 között, Gábor 1722-ben rendes esküdtje volt Bereg megyének.

István dédunokája, Pál 1837-ben végezte tanulmányait, amikor Bereg megyében rendes esküdtként kezdte meg pályáját. 1841-ben megyei aljegyzővé és táblabíróvá nevezték ki, 1845-ben megyei pénztárnok, 1848-ban pedig törvényszéki bírónak választották.

A szabadságharc idején az önkéntes seregek szervezésére a kászonyi járásba küldték bizottsági tagként, majd a munkácsi takarékpénztár elnöki tisztségét látta el huzamosabb ideig. *„1886-ban Bereg megyének 8-dik virilista bizottsági tagjakép Íratott össze. 1889-ben elsőkép irta alá a munkácsi képviselő választó kerületben a védtörvény- javaslatnak a magyar nyelvet sértő 25-dik §-a ellen elhatározott tiltakozást.”*[32] Pál feleség és utód nélkül halálozott el.

A közös adományos Galgóczy Pál dédunokáján, Imrén keresztül haladt tovább a vérvonal, aki *„igen képzett, takarékos, gondos, és ennek következtében tekintélyes, előkelő, vagyonos emberré lett”*. [33] Fiai közül József és István jogi tanulmányokat végeztek, de míg egyikük ügyvédként birtokjogi ügyek rendezésével foglalkozott, másikat a gazdaságban bizonyult apjuk jobbkezésének. József később Szatmár megye erős táblabírája lett, a hozzá intézett leveleket állítólag a *„főtblabíró”*-nak címezték.[34]

István fia, Sándor Szatmár megye utolsó másod alispánja, majd ezen cím megszüntetését követően a vármegye krassói, majd kétízben csengeri választókerületének megválasztott országgyűlési képviselője volt. Ő szintén jogot végzett 1844-ben, kezdetben a sárospataki, majd az eperjesi kollégiumban. 1845-ben tiszteletbeli megyei aljegyzői címmel tüntette ki a megye alispánja. 1846-ban megyei alszolgabírónak választották meg. 1847-ben István

főherceg, Magyarország (utolsó) nádorának kíséretére összeválogatott bandérium tagja volt.[35]

1848. novemberében Katona Miklós ezredes vezetése alatt a porcsalmi nemzetőrszázad századosaként részt vett az első erdélyi hadjáratban, ahonnan a november 24-én Karl von Urban csapataitól elszenvedett súlyos vereséggel záródó dési ütközetet követően tért vissza és folytatta szolgabírói hivatalát 1851-ig, mikor a kormányrendeletek és intézkedések miatt kénytelen volt leköszönni hivatalából. 1860. december 13-án Szatmár megye

főszolgabírájává, valamint

a szatmári református egyházmegye rendes tanácsbírájává választották. 1867-ben

közfelkiáltással nádorispánná, ezzel együtt 1871. végéig a Szatmáron székelő megyei

törvényszék elnökévé választották meg. Mindezek mellett 1869 őszén a megyei

népszámlálási bizottság elnöke is volt, amely munkakörben olyan rendszerességet és

pontosságot tanúsított, hogy a király a Vaskoronarend III. osztályú jelvényével tüntette ki.

1872-ben, az alispánsága beszüntetését követően[36] nem is vállalt többé megyei hivatalt. A

közbizalom és a közszeretet okán, amely feléje irányul azonban még abban az évben a

krassói kerület országgyűlési képviselőjének választotta meg[37], majd ezt követő két

választási szakaszon keresztül a csengeri választókerület országgyűlési képviselője volt.

1884-ben, képviselőségének harmadik szakaszának közepén agyvérzést kapott, amelybe belehalt.

A család ezen törzsága még jóval népesebb és kiterjedtebb volt a XIX. század végéig, ezért okkal merem feltételezni, hogy ma is élnek Galgóczyak szép számmal erről az ágról. Sajnos ezt azonban alátámasztani nem áll módomban.

Összegzés

Izgalmas megfigyelni azt, hogy mennyit változott a nemesség egy olyan, a történelem szempontjából rövidnek mondható időszak alatt, mint a harmincéves háború. Ugyan a nemesi jogok nem csorbultak, de a cím maga egyfajta értékvesztésen ment keresztül, melynek ékes példái az armálisok leegyszerűsödései, sablonszerűvé válásai, valamint a tömeges nemesítések a Habsburg királyok idején. Mindazzal együtt, hogy érthető, hogy a kor miért hozta magával ezt a jelenséget, talán mégis érdemes feltenni a kérdést, hogy vajon valóban helyes volt-e

a nemesség sorainak ilyen kissé elhamarkodottnak tűnő feltöltése. Azt gondolom, hogy a sajógalgóczi Galgóczy család példája azt mutatja, hogy igen.

A dolgozatban áttekinthettük a család nemességének történetét a törzsadományos Galgóczy Istvántól kezdve a fennmaradt négy törzságon keresztül az általuk hagyott örökségig. Mintázatként megfigyelhető, hogy mikor a magyar nemzet zivataros eseményeit élte, készek voltak fegyvert ragadni az értékeikért; Istenért, hazáért, embertársért. Elég csak a Rákóczi-szabadsághar(ok)ra, vagy az 1848-as eseményekre gondolnunk. Azonban mikor nyugalmas idők uralták az országot, ők akkor sem voltak restek a nép szolgálatában műveltségüknek és képességeiknek megfelelően. Ez a jelenség szerencsére nem volt egyedülálló a korban, bár nézőpontbeli különbség azért megfigyelhető a nyugati, többnyire katolikus, és a keleti, többnyire református eredetű családok között.[38]

A Galgóczyak öröksége mindenesetre bár nem látványos, de a mai napig kézzel fogható. Büszke vagyok rá, hogy a leszármazottjuk lehetek.

Források

Szakirodalom

1. A cs. és kir. 34. magyar gyalogezred története 1734-1918. Budapest, 1937, Pátria ny.
2. Balogh Judit: A felsőbbírászkodás megszervezése Debrecenben. Jogtörténeti szemle 19. évf: 1-2 szám, 2017
3. Béli Gábor: A vármegyei nemesi bírászkodás szervezete 1723-ig. Jogtörténeti szemle 19. évf: 1-2 szám, 2017
4. Frankl Vilmos: A nádori és országbírói hivatal eredete és hatáskörének történeti kifejlődése. Pest, 1863, kiadja Pfeifer Ferdinánd
5. Gábor Gyula: A régi magyar igazságszolgáltatás. Jogtudományi Közlöny, 1927. 20. sz
6. Galgóczy Károly: A Sajó-galgóczi Galgóczy család négy ága, a Pókai Szikszay, Telegdi Csanády és Nagyfalusi Bajza család ismertetése, nemzedékrendekkel. Budapest, 1896, „Pátria” Irodalmi Vállalat Részvénytársaság Könyvnyomdája
7. Hajnik Imre: A magyar bírósági szervezet és perjog az Árpád- és a vegyes házbeli királyok alatt. Budapest, 1899, Magyar Tudományos Akadémia
8. Hajnik Imre: A Királyi Könyvek a vegyes házakbeli királyok korszakában. Budapest, 1879, Magyar Tudományos Akadémia Könyvkiadó-Hivatal

9. Mezey Barna: A nemesi képviseletől a polgári képviseletig. A képviselet és a képviselői jogállás tartalmának megváltozása 1848/49-ben. In: A képviselők jogállása [I. rész]. Budapest, 1996, Országgyűlés Hivatala
10. Mezey Barna (szerk.): Magyar alkotmánytörténet. Budapest, 2003, Osiris kiadó
11. Mezey Barna: Werbőczy István. In: Rácz Árpád (szerk.): Nagy képes millenniumi arcképcsarnok – 100 portré a magyar történelemből. Budapest, 1999, Rubicon Ház Bt.
12. Lehoczky Tivadar: Munkács város új monográfiája. Munkács, 1907, Grünstein Mór kiadása
13. Seres István: Források Thököly Imre udvartartásának és udvari katonaságának történetéhez, 1685-1686. In: Hadtörténeti közlemények 129. évf: 2. szám, 2016
14. Stipta István: Bírósági szervezettörténet a hazai jogtörténet-tudomány tükrében. Jogtörténeti szemle 19. évf: 1-2 szám, 2017
15. Varjú Elemér: Egy díszes armális a XVII. századból. Magyar Iparművészet V. évfolyam 5. szám, 1902
16. Gróf Zichy István: Adatok a XVII. századi magyar nemesség műveltségtörténetéhez. In: Művelődéstörténet, filozófia Emlékkönyv Berzeviczy Albert, a MT Akadémia elnökének tiszteleti taggá választásának harmincadik évfordulója alkalmából. Budapest, 1934

Internetes források

<https://net.jogtar.hu/ezer-ev-torvenyei>

1. Tipartitum – Hármaskönyv (1514)
2. évi I. törvénycikk
3. évi LXXIII. törvénycikk
4. évi XXX. törvénycikk
5. évi IV. törvény

<http://mek.oszk.hu>

Szinnyei József: Magyar írók élete és munkája

Primer források

1. Extractus e Protocollo Intorductoriarum et Statutoriarum originalium pro nobili familia Galoch de Kis-Galoch vi Comitatu de Ungh. Magántulajdon a Galgóczy család tulajdonában; korábbi

őrzőhelye: Lelesz (Szlovákia)

2. Ungmegye kebelében Kerész és Mogyorós községeiben lakozó Galgóczy család Nemesi bizonyítványa 1794-ik évről – másolat. Magántulajdon a Galgóczy család tulajdonában; korábbi őrzőhelye: Ungvár (Ukrajna)

[1] Lásd még: Stipta István: Bírósági szervezettörténet a hazai jogtörténet-tudomány tükrében. In: Jogtörténeti szemle 19. évf: 1-2 szám, 2017, 2-10. oldal

[2] *„Hivatkozás alá kerülnek: ... a nemesi előjogokra nézve a Hármaskönyv I. része 9-ik czime, továbbá Ferdinánd királynak az 1546-ik évi 30-ik cikkelye; valamint a bécsi békekötés 11. cikkelye.”*

[3] Érdemes megjegyezni, hogy a III. Ferdinánd király törvényének szövege *„sem törvénytelen ítéleteket, sem törvénybe ütköző végrehajtásokat meg nem enged”*, ezek után hivatkozási alapként megjelöli Werbőczy István Hármaskönyvét, ezáltal gyakorlatilag törvénynek titulálva azt. Tudjuk azonban, hogy ez a mű soha nem emelkedett törvényi erőre, mégis akként utalnak rá. Erre a jelenségre hívta föl a figyelmet Mezey Barna is. [Mezey Barna: Werbőczy István. In: Rácz Árpád (szerk.): Nagy képes millenniumi arcképcsarnok – 100 portré a magyar történelemből. Budapest, Rubicon Ház Bt., 1999, 56–59. oldal

[4] *„... az egész ország nemesei (a mint előbb említve van) senki másnak hatalma alatt nem állanak, mint a törvényesen megkoronázott fejedelmeknek; sőt fejedelmünk maga is, rendes hatalmánál fogva, bárkinek pusztá panaszára és gonosz besugására, közülök senkit, a törvény útján kívül és kihallgatása nélkül, sem személyében, sem vagyonában meg nem háboríthat.”*

[5] Ezt a jogot még II. András király tette lehetővé a nemesi rendnek az 1222. évi Aranybulla XXXI. cikkelyében: *” Hogyha pedig mi, vagy az utánunk következő királyok közül valaki ezen mi szerzésünknek ellene járna valaha, ez a levél adjon szabad hatalmat mind a püspököknek, mind más jobbágyuraknak és országunkbeli nemeseknek mindnyájan és egyen-egyen, jelenvalóknak és jövődöbelieknek és az ő megmaradékoknak, hogy mind nekünk, mind az utánunk következő királyoknak minden hűtelenség szégyenvallása nélkül ellentállhassanak és ellentmondhassanak mind örökké.”* Erről a jogról mondtak le a rendek az 1687-es pozsonyi országgyűlésen.

[6] Erre utal Gábor Gyula is Dr. Vinkler János *A magyar igazságszolgáltatási szervezet és polgári peres eljárás a mohácsi vésztől 1848-ig* című munkáját elemző cikkében: „Az ítélőmester megidézi a feleket és azután az illető vármegyebeli előkelő nemes urak, esküdtek és egyéb jogban jártas személyek tartják a bíróságot”

[7] Galgóczy Károly (1896): A Sajó-galgóczi Galgóczy család négy ága, a Pókai Szikszay, Telegdi Csanády és Nagyfalusi Bajza család ismertetése, nemzedékrendekkel. „Pátria” Irodalmi Vállalat Részvénytársaság Könyvnyomdája, Budapest, 122. oldal

[8] Lásd: Mezey Barna (szerk): Magyar alkotmánytörténet. Budapest, 2003, Osiris kiadó 242. oldal

[9] Varjú Elemér, 1902: Egy díszes armális a XVII. századból. In: Magyar Iparművészet V. évfolyam 5. szám 229-231. oldal

[10] Galgóczy i. m. 19. oldal

[11] „Több korszak van az ország történelmében, a melyben tömeges nemesítésekkel találkozunk. A török kiűzetése után I. Leopold alatt különösen sok az indigenatus. II. József alatt a bánügyi kamarai uradalmaknak elárvereltetésével kapcsolt mixta donatiók idéztek elő tömeges nemesítéseket. Ily különös alkalmaktól eltekintve azonban az mondható, sőt valamint a liberregiusok, azonkép a mostanában nyilvánosságra hozott érseki, püspöki, káptalani és conventi hiteles levéltárak névsoraival még bizonyítható is, hogy egy-egy magyar király alatt alig adatott ki annyi ármális, mint épen III. Ferdinánd alatt, és ezeknek is legnagyobb részök az 1647-től 1656-ig terjedő időközre esik, mely idő alatt, a békekötéseken kivül, elsőbb IV. Ferdinándnak, később I. Leopoldnak még attyok életében magyar királyokká megkoronáztatások is szaporította az ármális osztogatások alkalmát.” Galgóczy i. m. 19. oldal

[12] „1. § (1) A magyar nemesi és főnemesi rang (herceg, örgróf, gróf, báró, nemes, primor, lófő) megszűnik. A külföldi államfők által adományozott nemesi és főnemesi rangot jelző címek viselésére adott engedélyek, illetőleg az ilyen engedélyek jellegével bíró törvényi rendelkezések hatályukat veszítik.”

[13] Lásd: 1. sz. melléklet

[14] Hajnik Imre: A Királyi Könyvek a vegyes házakbeli királyok korszakában. Budapest, 1879,

[15] Galgóczy Károly kutatásának eredménye. Azonban talált egy negyedik címeres levelet 1687-ből, amely véleménye szerint szintén a sajjógalgóci Galgóczy család tagjának biztosít nemesi jogokat. Ezt I. Lipót király adományozta Galgóczy alias Végh Mihály részére. Lásd: Galgóczy i. m. 16. oldal

[16] Galgóczy Márton például 1632 és 1652 között az acsai helvét református anyaegyház papja volt.”

[17] Érdekesség, hogy ugyanebből az évből, általa kéziratként maradt fenn az egyik legrégebbi ismert magyar nyelvű szakácskönyv, melyet Herman Ottó is felhasznált és kiemelt 1887-ben megjelent „Magyar halászat könyve” című munkájához, mint olyan művet, amiben 30 magyar halfajta van megnevezve.

[18] Egy nagyobb egyházi városban található egyetemre ment tanítani. Ennek általában magas költségvonzata volt és az, hogy a Sárospataktól nem túl távoli Sátoraljaújhelyre ment arra enged következtetni, hogy szüleinek szerény vagyona volt.

[19] Balogh Judit rámutat, hogy ezeket az esküdtbíróságokat a törvényszékek mellett szervezték meg, így a Debreceni királyi Törvényszék mellett, ahol a törzsadományos esküdtbíró volt.

[20] „*attentis et consideratis fidelitate et fidelium servitiorum meritis, fidelis nostri, Stephani Galgóczy, quae ipse Sacrae primum Regni nostri Hungariae, et deinde Majestati nostrae pro locorum et temporum varietate*” szövegből fordította Galgóczy Károly

[21] „Égszínkék fennálló hadi paizs, melynek talapzatát zöldelő mező foglalja el s azon egészen pánczélba öltözött, ifjú alakzatu hadi férfiú, fehér lovon ülve, fejére különböző strucz-tollakkal ékesített sisakját feltéve, balkezében csak imént levágott török fejet tartva, jobbjában pedig kivont görbe kardot erősen villogtatva, és a paizs jobb oldala felé fordulva látszik. A paizson rostélyos, vagyis nyitott hadi sisak fekszik, királyi koronával ékesítve, melynek közepéből másik, különben az elsőhöz mindenben hasonló hadi férfiú emelkedik fel. A sisak tetején, vagyis csúcsán pedig jobbról égszínkék és halványsárga, balról veres és fehér, egészen a paizs aljáig csinosan leomló és magát a paizst díszesen ékesítő szalagok vagyis foszlányok, a mint mindez a czimeres levél elején, vagyis fejezetében a czimerfestő keze és művészete által tulajdon és megfelelő színeiben lefestve és a nézők

szemei elé állítva szemlélhető.” – Galgóczy Károly fordítása

[22] Frankl Vilmos: A nádori és országbírói hivatal eredete és hatáskörének történeti kifejlődése. Pest, 1863, kiadja Pfeifer Ferdinánd

[23] Apja valószínűleg az a Galgóczi (Galgóczy) István, aki Thököly Imre udvari katonaságához és akinek seregéről Munkácson készült kimutatás: Galgóczi István gyalogseregének 1687. szeptember 1-jén készült kimutatása.

MNL OL G 5. Thököly-szabh. It. (V.) fol. 55-56. Lásd: Seres István: Források Thököly Imre udvartartásának és udvari katonaságának történetéhez, 1685-1686. In: Hadtörténeti közlemények 129. évf: 2. szám, 2016 459. oldal

[24] *„Lehoczky Tivadar, Bereg megye Monographiája I. k. 213, 111. k. 440—446 1. és Bereg megye levéltára, a selejtezésből megmentett iratok közt 1669 sorsz.”* – Galgóczy Károly kutatása

[25] Galgóczy i. m. 47. oldal

[26] *„Országos levéltár, kincst. oszt. Urbaria et cons. eccl. et secui, bonorum elenc. 1. 143—144 1. fasc. 6, nro 87. — Borsod megye levéltára sub G. 1707 év, Species XVIII. fasc. XV. fr. 1028. Szentpétery Imre, Borsod megye alispánjának és érdektársainak, Sallay István és érdektársai, köztök Galgóczy Márton ellen 1707 aug. 31-én Ecsegh községben, Senye puszta iránt, II. Rákóczy Ferencz fejedelem mandátumával kezdett proportionalis-divisionális pere. Boldogult apám és nagyanyám közleményei.”* – Galgóczy Károly

[27] Ennek a városnak mai nevét nem sikerült földerítenem.

[28] *„A marosvásárhelyi kir. tábla levéltára 177b márt. 1-ről 844 sz. — Királyi táblai Ítélet hiteles másolati kiadmánya 1776 dec. 9-ről, most Nagy Aitán még élő (1887) öreg Galgóczy István kezében. — Országos levéltár erdélyi osztálya, productionális perek jegyzőkönyve, Kolos megye 1771 év ext. 13 sz. és 8868 kir. leir. 102 sz. 1786 jun. 19, — végre: a cancelláriai levéltár 53 m. királyi könyv 483 lap, nro 6640/ex. 1786”* – Galgóczy Károly

[29] Ungmegye kebelében Kerész és Mogyorós községeiben lakozó Galgóczy család Nemesi bizonyítványa 1794-ik évről – Galgóczy Károly gyűjtése – 2. sz. melléklet

[30] Galgóczy i. m. 112. oldal

[31] A cs. és kir. 34. magyar gyalogezred története 1734-1918. Budapest, Pátria ny., 1937. 367. oldal

[32] Galgóczy i. m. 116. oldal

[33] Galgóczy i. m. 121. oldal

[34] Galgóczy u. o.

[35] *„Azt beszéltek akkorrol, kivált a nők róla, hogy legszebb férfias tekintetű, legdaliásabb termetű lovag volt a bandériumban; pedig a megye legszebb ifjú fér- fiait válogatták ebbe össze. A főherczeg is háromszor tüntette ki ez alkalommal.”* – Galgóczy Károly

[36] *„1872-ben a közigazgatási országos új szervezkedés folytán, országosan beszüntetvén a másodalispáni hivatal, — nemcsak azért, mert ő az általános politikai téren, az akkor még Tisza Kálmán és Giczey Kálmán vezérlete alatt állott ellenzéki párthoz tartozott, hanem azért is, mert akkor már a megyében pártkülönbség nélkül oly általános népszerűséggel és közkedveltséggel bírt, hogy ha candidaltatik, megválasztatása bizonyos volt, tehát ebből az okból a főispán által kihagyatott az alispáni candidatioból. Így lett ő e rendszer változásból Szathmár megyének utolsó másodalispánja.”* – Galgóczy Károly

[37] Mezey Barna: Nemesi képviseletől a polgári képviseletig (A képviselet és a képviselői jogállás tartalmának

megváltozása 1848/49-ben) (In: A képviselők jogállása 1. rész, 241-255. oldal)

[38] Erre a kijelentésre elsősorban gróf Zichy István „Adatok a XVII. századi magyar nemesség műveltségtörténetéhez” című munkája, valamint Galgóczy Károly ismert műve alapján jutottam, akik hasonló családi helyzetben voltak, de míg a Zichyk dunántúli katolikus, addig a Galgóczyak tiszántúli református családok voltak.

Szűcs Zsófia: Az életbiztosítási piac, az életbiztosítások evolúciója

1. A biztosítás története, definíciója.

A biztosítás fogalma (Dr. Csabay Dezső szerint):

„A biztosítás olyan gazdasági-pénzügyi szolgáltatás, mely meghatározott veszélyközösség tagjainak(a biztosítottaknak) díj ellenében a tagok jövőbeli „felbecsülhető”, véletlen károsító események folytánkeletkező szükségleteit a kockázatfelosztás, ill. elporlasztás módszerével kielégítik, azoknak biztosítási védelmet nyújtanak.”

Általános definíció:

„A biztosítási kockázatfelosztás statisztikai módszerén alapuló pénzalapképzés, a képzésbenrésztvevő veszélyközösségi tagok jövőbeni esetleges, és felmérhető szükségleteinek a kielégítésecéljából.”[1]

Sándorné Új Éva a következőként definiálja a biztosítást *„a biztosítás alapgondolata az emberi szolidaritáson alapuló közös kockázatvállalás”[2]*

Napjaikban csak és kizárólag önkéntes alapon köthető életbiztosítások léteznek, azonban ez korántsem volt mindig így.

Kétféle csoportosítása létezik a biztosításoknak. Az egyik egy előtörténeti szakasz, amely egészen a XVI. századig tartott, ezután pedig a modern biztosítások kialakulása következett.[3]

Sokan már az ősember életmódjából származó evolúciós úton terjedő veszélyközösségek kialakítását is ide sorolják, ugyanis mindenki olyan mennyiségű és módú munkát tett ebbe a közösségbe, amellyel képességeihez mértén hozzá tudott járulni. Cserébe ez a kis közösség biztosította az élelmet a közösség tagjai számára, amelyet a férfiak vadászattal szereztek meg, míg a nők az étel elkészítésével voltak elfoglalva, illetve a húshoz szükséges mai szóval élve 'köret' begyűjtését végezték a ház körül. Az első írásos biztosításról a feljegyzés i.e. 2250-ből származik, amely egy karavánnak a biztosításáról szólt. Ebben a karavánok tagjai szövetkeztek, hogy vis major esetén az áruban keletkezett kárt csökkentsék. Ezt a terhet egyenlő arányban viselték.

Ezen kívül, az ókori államokban a rabszolgatartó társadalmak is gyakran használták a biztosítást annak érdekében, hogy a szökött rabszolgák által keletkezett károkat enyhítsék.

Az ókori Rómában már megengedett volt az egyesület létrehozása, amely nem volt azonos a mai fogalommal. Ezek az egyesületek elsősorban a mai vállalkozásnak felelhetek meg, ugyanis üzleti alapon működtek. A római jog is megemlíti már a temetkezési társaságok, egyesületek megalakulását. Nemcsak temetkezési egyesületek léteztek, hanem azonos szakmában lévő embereket tömörítő szervezetek, amelyek szintén vállalták azt, ha az egyik tag meghal, az egyesületi tagok egyenlő arányban átvállalják a temetés költségeit.

A biztosítási szakembereknek és pénzügyi tanácsadóknak az első biztosításként a tengeri szállítmánybiztosítást tanítják és oktatják.[4] Ezt a módozatot úgy kell elképzelni, mint karavánbiztosítást. A különbség csupán annyi volt, hogy ezt a kereskedők kötötték, így biztosítva be magukat egy esetleges csődbemenetel ellen. Az első írásos biztosítási kötvényt 1347-ben Genovában állították ki.[5]

2. A modern kori biztosítások

A történelemből jól ismert módon elindultak a nagy felfedezések, ezzel egyidejűleg a hajóval szállított kereskedelmi cikkek fuvarozása. Így nem meglepő, hogy a hajózás ezt a biztosítási szektort is felgyorsította. Londonban alakult meg a XVIII. században a Lloyd's, amely úttörőnek számított ezen a téren. Nem meglepő azonban, hogy a szigetország fővárosa a mai napig piacvezető a hajózási és a tengeri szállítmányozási biztosítások tekintetében. Később, ország specifikusan létrejöttek különféle más típusú biztosítások is, mint például: Franciaországban és Svájcban az állatbiztosítás, Európa szerte a mezőgazdasági biztosítás. Az ipari forradalomnak köszönhetően Londonban kialakult a balesetbiztosítás, ezzel szemben a franciáknál pedig a felelősségbiztosítás.

A XIX. században pedig az Osztrák- Magyar Monarchiában Bismarck kötelezően bevezetette a munkahelyi balesetbiztosítást.

3. Magyar Biztosítási piac rövid áttekintése

Hazánkban a tengeri szállítmánybiztosítással egy időben jelent meg a céhek által létrehozott biztosítástípus, amelynek a lényege az volt, hogy a tagok egységesen befizettek egy meghatározott összeget, amelyből pedig a céh képzett egy erre elkülönített speciális pénzalapot. Ebből később pedig öregségi, temetkezési árvasági és özvegyi támogatást nyújtottak.

1807-ben megalakult a Rév- Komáromi Hajózást Bátorságosító Társaság. Ezt a társaságot tekinthetjük a biztosítótársaságok elődjének hazánkban. Az első klasszikus biztosítótársaságot 1831-ben alapították Triesti Általános Biztosító Társulatnéven, amelynek Pesten volt kirendeltsége.

1857-ben megalakul az első magyar biztosító Első Magyar Általános Biztosító Társaság néven, amelyet Báró Lévay Henrik alapított, és egyben ő volt a legelső vezérigazgató is egyszemélyben. A működési engedélyt csupán 1858. március 13-án kapta meg a Társaság a kormánytól. Ennek a vállalkozásnak a célja az volt, hogy kockázatot vállaljon tűz, jégkárok, vízen és szárazon szállított javak veszélye ellen és az emberi életre.[6] Egy évre rá pedig megalakult a még mai is működő Generali Biztosító. Ezek után pedig elindult egy új hullám, és sorra alakultak a biztosítótársaságok. Az első világháború előtti évben 113 biztosító végezte a biztosítási tevékenységet Magyarországon.

A XX. század az államosítások korában az emberek nem érezték a biztosítások szükségességét, mert tudták nagyon jól, hogy majd az állam megoldja a gondjaikat és gondoskodni is fog az egyénekről. Maga a biztosítások száma is jelentősen visszaesett, de ezzel párhuzamosan a pénzüzeteket is elérte az államosítás. 1949-ben létrejött az Állami Biztosító Nemzeti Vállalata. A 80-as évek közepén megszűnt az államnak a monopólium helyzete ezen a piacon és megjelent az Állami Biztosító és a Hungária Biztosító.[7]A rendszerváltást követően megjelentek az első külföldi tulajdonú biztosítótársaságok.

A XXI. században azonban ez a szegmens is nagyon átalakult, ugyanis a bankok felismerték, hogy az ügyfelek mindenféleképpen kötnek biztosítást, akkor miért ne az adott pénzüzetnél tegyék ezt meg. Leginkább a devizahitelek kapcsán terjedt el, ugyanis egy halasztott tőketörlesztésű hitelnél a banknak csak a kamatot és a kezelési költséget fizette az ügyfél, míg a tőkét pedig egy biztosításba. Ezt a fajta konstrukciót a CIB-ING nagyon jól kihasználta és működtette.

Az OTP felismerte, hogy komplett holdingot hoz létre, ahol együtt van a bank és a biztosító. [8] Nem kell messzire mennünk, ha csak azt vesszük figyelembe, hogy volt AXA Bank és Biztosító, akik szintén együtt értékesítették ezt a megoldást. [9]

2010 után egyre elterjedtebbé vált az online biztosításkötés. Kezdetben csak a gépjárművekre volt jellemző, aztán utas biztosítók jöttek, ma már több olyan biztosító is van, aki magát az életbiztosítási ajánlatot már nem is papíron, hanem online, egy zárt keretrendszeren belül készíti el és kezeli az ügyfelek adatait, szerződéseit. [10]

Említés szintjén, de szót kell ejtenünk a biztosító egyesületekről is. Napjainkban az egyik legismertebb a Dimenzió.

4. A biztosítók fajtái Magyarországon

A csoportosítás függ attól, milyen területen működik az adott pénzügyi intézmény, így ennek megfelelően megkülönböztetünk direkt biztosítókat és viszontbiztosítókat is. A direkt biztosítók azok, amelyek elvállalják egy adott káreseménynek a biztosítását, vagyis kockázatot vállalnak fel. A viszontbiztosítóknak az ügyfelei pedig a direkt biztosítók. Ezt azért szabályozták ilyen módon le, hogy egy biztosító csak a lehetőségeihez mérten vállaljon kockázatokat. Példának okáért, ha valaki szeretne egy 1,5 milliárdos biztosítást kötni, és ezt mindenféleképpen az Uniqánál szeretné megtenni, akkor az Uniqa csak és kizárólag 1 milliárd forintig vállalhatja be ezt.[11] Efeletti biztosítási összegnél már be kell vonnia egy viszontbiztosítót, akivel együtt fizeti ki a kárt. Ezenfelül, ha egy biztosító 'csődbe megy', fizetésképtelen lesz, akkor a viszontbiztosítónak kell helyt állnia az ügyfelek felé. Ez nem zárja ki azt a lehetőséget, hogy egy biztosító csak direkt biztosító vagy viszont biztosító legyen, hanem mind a két funkciót betöltheti.

A direkt biztosítóknak szintén két fajtája létezik a szakosított biztosító és a kompozit biztosító. A szakosított biztosító csak és kizárólag egy biztosítási ággal foglalkozik. Pl.: csak életbiztosítási szerződéseket fogad be. Pl.: KÖBE, Posta, Dimenzió Biztosító. A kompozit biztosítónál pedig lehetőség van mindenféle szerződést kötni. Sokszor ezt ki is használják a nagy biztosítók, hogy minden egy helyen van az ügyfélnek. Egy biztosítónál van a kisállatbiztosítás, az autó casco-ja és kötelező gépjármű felelősség biztosítása, a családfenntartó életbiztosítása. Ilyen biztosítótársaság pl.: Aegon, Allianz, Generali.

Külön meg kell említeni a Biztosító egyesület fogalmát. Non-profit jelleggel működik, a tagok egyben tulajdonosai is a biztosítónak. Legfőbb cél a tulajdonosok/tagok biztosítási igényeinek kielégítése. Fontos, hogy rájuk nem vonatkozik a viszontbiztosítási szabály! Ma is találkozhatunk ilyen biztosítókkal, pl. KÖBE, Dimenzió.

Mindegyik ma hazánkban megtalálható biztosító magánbiztosító, ugyanis a tagok és a tulajdonosok személye jelentősen eltér egymástól. Működhetnek részvénytársaságként Pl.: Uniqa, Union, vagy pedig szövetkezeti formában. Pl.: Onemy life szövetkezet.

Legutolsó sorban pedig a biztosítási holdingokról, a Captivetársaságokról kell ejteni pár szót. Ezek azok a nagy holdingok, amelyek sok országban vannak jelen, több ezer alkalmazottat foglalkoztatnak. Pl.: NN.

A legújabb működési forma az pedig a fióktelep. Itt arról van szó, hogy egy külföldi biztosító határon átnyúló tevékenységet folytat, ugyanolyan ugyanolyan szolgáltatásokat nyújtva ezáltal, mint a hazai biztosítók. Erre csak akkor van lehetőség, ha a saját országában ezt a jogszabályok engedélyezik. Ilyenkor a biztosító szervezeti egysége jogi személyiséggel nem rendelkezik, és a magyarországi cégnyilvántartásba se kell bejegyezni.

5. Az életbiztosítás:

5.1 Áttekintés

A legelső életbiztosítást 1583-ban kötötték Londonban William Gybbons, 30 fontos biztosítási összeggel.[13]

Definíció: Az életbiztosítás a szerződés által a biztosító a biztosított életével kapcsolatos valamely kockázatot vállalja át, illetve a biztosított életének valamely eseményével (pl.: házasságával, gyermekének megszületésével) összefüggésben teljesíti meghatározott szolgáltatást. [14]

A biztosítási ágak részletezése a Biztosítási törvény (továbbiakban *BIT*) szerint:

- életbiztosítások elérési, haláleseti, járadék
- házassági, születési
- UNIT- LINKED (továbbiakban *UL*)
- feltőkésítéses szerződéssel kapcsolatos biztosítások

Novotni Zoltán szerint az életbiztosítási eseménynek a biztosított halála, illetve a szerződésben meghatározott életkor elérése lehet. [15] A professzor úr a publikálásban a klasszikus vegyes életbiztosításra gondol, amelynek a kimenetel a halál vagy az elérés lehet. A későbbiekben részletesen fogok róla értekezni. Mivel ez az írása 1993-ban született, akkor még nem is volt jelen a piacon a többi típusú szerződés. A dolgozatomban nagyon jól megfigyelhető, hogy a biztosítási szakterminológia is milyen módon változik. Ezzel azok szembesülnek, akik napi szinten használják a mai terminusokat, szakkifejezéseket, és elővesznek egy 20-30 évvel ezelőtti írást.

A szerző a következő bekezdésben azonban már említi az általam is vizsgált és felsorolt biztosítási típusokat, azonban ő ezeket nem „különféle biztosításoknak” veszi, hanem bekövetkezett biztosítási eseménynek.

1. Az egyik és talán legfontosabb célja az, hogy segít megoldani a háztartásokat fenyegető kockázatokat (családtag elvesztése, lebetegedése, lerokkantosítása, vagy akár a felhalmozott vagyon elinflálódása).

Tapasztalatok kimutatták, ha egy család vagy személy nincs szerződéses keretek közé szorítva, hogy rendszeresen tegyen félre és képezzen tartalékot, akkor önmagától az emberek nagyon kevés része teszi csak meg ezt. Emögött az a jelenség húzódik meg, hogy az ember nem racionalitásokon alapuló életet él, hanem ösztön és érzelemlény.

Ugyanezen ok miatt vált a biztosítás egyre kedveltebb munkáltatói eszközzé. Az egyes személybiztosításokéletbiztosításra befizetett díjai után jelentős adókedvezmények vehetők igénybe. Nagyon sokáig a cégvezetés így adott honoráriumot, prémiumot a dolgozóknak, de ez változni fog, ugyanis 2018 januárjától adót kell majd fizetni minden egyes forintra, amelyet ily módon tett félre a vállalkozás.

Ezek az UL biztosítások pedig az érintett magánszemély adómentes bevételének számítanak.

Az életbiztosításoknak sokféle csoportosítása van, a határok pedig összemosódnak. Mi a legalapabbnak minősülő csoportosítással fogunk foglalkozni, a hagyományos és a modern biztosításokkal.

Mielőtt belekezek a csoportosításba, először is azt kell tisztázni, hogy pontosan mi is a biztosítási esemény. Ez függ attól, hogy milyen biztosítási üzletágról van szó.

Megkülönböztetünk az életbiztosítások szempontjából olyan eseményeket, hogy a biztosított elhalálózása vagy pedig a szerződésben rögzített életkor elérése. Továbbá ide sorolhatunk még bizonyos testi sérüléseket, rokkantságot vagy pedig halált okozó balesetet.

Sajátosságként kiemelhető, hogy mindenképp történik biztosítási esemény, mert a biztosított vagy életben marad, vagy pedig elhalálozik a tartam alatt. Egyedüli bizonytalansági faktor csupán a halál bekövetkeztének a pillanata.[16]

Hagyományos biztosítások alatt a következő fajtabiztosításokat értjük: (a *haláleseti* vagy *kockázati*, *vegyes*, „*therm fix*”, *díj-visszatérítéses elérési*, a „*whole life*” és *járadékbiztosításokat* értik). Jellegetesvonásuk a rögzített technikai kamatláb, valamint főbb paramétereik az időtartam alatt jól előreláthatók. Jellemző még a továbbiakban rájuk, hogy a 90-es évektől kezdve 2005-2006-ig élték fénykorukat. Azonban még a mai biztosítási palettán is megtalálhatóak. Az egy kori NN Biztosító és a Hungária Biztosító termékei voltak piacvezetőek. Manapság a nyugdíjbiztosítási[17] palettán található meg szintén az NN-nek egy ilyen konstrukciója.

Minden olyan életbiztosításra, amely megtakarítással van egybekötve lehetőség van arra, hogy a szerződés lejártát követően lehetőség van egyösszegben vagy pedig járadékban kérni a pénzt. A járadékból is kétféle létezik:

1. Életjáradék- a biztosított élete végéig kell, hogy kapja. Ha két évig él, akkor két évig, ha 30 évig, akkor 30 évig. Ez nem örökölhető.
 2. Meghatározott ideig tartó járadék- ebben az esetben a biztosított megállapodik a biztosítóval egy futamidőben. Például 10 éven keresztül szeretne kapni havi fix járadékot. Ha véletlenül a 6. évben meghal az ember, akkor a maradék pénzt az örökösök már tovább fogják kapni egészen a futamidő végéig.
- Kockázati életbiztosítások

Elterjedt csúfnevéen csak '*ember cascónak*' hívja a szakma. Ez a termék semmi másról nem szól, csupán a biztosító egy fogadást köt a szerződéssel egy – a szerződő által- meghatározott személy (továbbiakban *biztosított*) halálára. Ha a biztosítási szerződés futamideje alatt ez bekövetkezik, akkor a biztosító fizet, ha a biztosított túléli, akkor úgy érzi, hogy ez az összeg ablakon kidobott pénz volt. Ilyenkor mindenféle kifizetés nélkül megszűnik a szerződés. Az évek folyamán annyiban módosultak ezek a konstrukciók, hogy csonttöréstől kezdve egészen a rettegett betegségekig mindenféle kiegészítő biztosítási kockázatot lehet választani. Amennyiben emlékezeteim nem csalnak, 3-4 évvel ezelőtt kezdte el a Generali Biztosító, hogy kármentességi bónuszt fizet azoknak az ügyfeleinek, akikkel a futamidő alatt semmisem történt.

5.3 Megtakarításos életbiztosítások

5.3.1 Vegyes életbiztosítás

Ebben a módozatban a biztosító arra vállalkozik, hogy a biztosított személy elhalálása esetén a szerződéskötéskor lefixált összeget fogja kifizetni. A biztosítás kezdetekkor, ha a biztosított elhalálozik, akkor a biztosítónak nagy volt a vesztesége. Azonban, ha a szerződés lejártakor a biztosított még életben van, akkor is az elhalálási összeget kell, hogy megkapja. Szakmailag úgy hívjuk ezt a jelenséget, hogy elérésre vagy halálra kell fizetnie a biztosítónak. Ahogy haladunk előrébb az időben, a biztosítónak egyre kisebb a kockázata és a lehetséges kára is.

Nézzünk egy példát! Valaki 20 éves korában indít egy ilyen szerződést 20 éves futamidővel,

és a biztosítási összeg 5.000.000 Ft. Ezt akkor kapja meg, ha életben van, amikor lejár a szerződés, vagy ha meghal, a családja jut ehhez az összeghez. Kell ezért fizetnie nagyságrendileg 30.000 Ft/hó összeget. Éves 360.000 Ft-ot. Ha megnézzük, 14 évig a befizetései nem érik el a biztosítási összeget, amely 5.000.000 Ft. Eddig, ha ő meghal, a biztosítót kár éri. Viszont a 15. évtől bármi történik, a biztosítónak nem lesz kára, ugyanis amit eddig befizetett a szerződésbe az ember, már fedezi ezt az összeget. Természetesen a biztosító a pénzt elhelyezi és állampapírokban tartja, így nagyságrendileg az éves banki kamatot el lehet érni. A futamidő alatt a többlethozam egy részét a biztosítónak kötelessége visszatéríteni, amennyiben a szerződés lejáratakor még életben van a biztosított, de mégis összességében azt lehet mondani, hogy ez a típusú termék nem arra való, hogy a megtakarításainkat olyan helyre helyezzük el, amely ki tudja védeni az inflációt.

5.3.2 Therm- fix

Ebben az esetben a biztosító arra vállalkozik, hogy mindenképp kifizeti a biztosítás lejáratakor a biztosítási összeget. A szerződés a biztosítás végéig vagy a biztosított haláláig szól. Azonban, ha a biztosított a biztosítás alatt meghal, akkor bár megszűnik a biztosítás, de a kedvezményezett[18] további jogot szerez az elérési összeg halál időpontjára számított értékre. Hazánkban ez a fajta életbiztosítás az, amelyik a legkevésbé terjedt el.

5.3.3 Unit- linked

A unit- linked befektetési egységekhez kötött életbiztosítás. Természetesen, mint a hagyományos kockázati biztosításoknál, itt is lehet a pusztán haláleseti szolgáltatás mellé kiegészítő biztosításokat kötni. Azonban, sok biztosításközvetítő ezt a haláleseti szolgáltatást leviszi a lehető legminimálisabb összegre, azaz 10.000 Ft-ra. Ez azt jelenti, ha meghal a biztosított a bent lévő pénzüsszegen felül plusz 10.000 Ft-ot kap a kedvezményezett.

Ebben a megoldásban alapvetően befektetési eszközalapokba helyezik el az ügyfél pénzét, és megpróbálja a pénzüsszét pedig nyereséget elérni az ügyfélnek. Az ügyfeleknek elérhető és választható közel 15-30 féle alap közül egy portfóliót állít össze a szakember.[19] A befektetési eszközalapoknál a nyilvántartási befektetési jegyekben van vezetve. Ez független attól, hogy forintban, euróban vagy pedig dollárban esetleg svájci frankba fizetünk, ugyanis mindegyikre van lehetőség!

Ezeknek a szerződéseknek a minimális kifutási ideje általában 10-15 év. Ezek a típusú

megoldások elég költségek az ügyfélnek, azonban nagyon szép eredményeket lehet elérni vele, ha megfelelően van kezelve a portfolió. A sok-sok éves szakmai tapasztalataim alapján azt látom, hogy a közvetítőknek csak addig fontos az ügyfél, meg a portfolió, amíg tart a jutalék kifizetés. Ez nagyságrendileg 2-3 év múltán meg is szűnik. Az MNB éppen ezért vezette be azt, hogy a jutalékokat csepegtetve kapja a szakma, így jobban oda kell figyelni az ügyfelekre. Ezek a biztosítások nagyon rugalmasak. Lehetőség van szüneteltetni a befizetést, díjat emelni, díjmentesíteni stb. Szinte bármit lehet, amit csak az ember el akar képzelni.

A biztosító pedig a hűségünket pedig bónuszokkal jutalmazza. Bizonyos időközönként ad visszatérítést, amelynek alapja vagy az első éves befizetésünk, vagy pedig a legkisebb éves befizetés.[20]

Ezenfelül még árfolyamfigyelést is biztosítanak a szerződőknek. Ez a szolgáltatás röviden arról szól, hogy amikor esik a piac, az ügyfél megtakarítását megvédik a veszteségektől.[21]

Összességében azt lehet mondani, hogy a nem egyszeri díjfizető unit- linked biztosítások költségesek, de jók az ügyfélnek, amennyiben megfelelően van kezelve a portfolió és nincs magára hagyva az ügyfél.

Amikor viszont kifejezetten ajánlott unit- linked kötni, az az egyösszegű konstrukció. Itt tulajdonképpen az értékpapírszámla (továbbiakban *ÉP*) alternatívájaként jön szóba. Ebben az esetben viszont lényegesen költséghatékonyabb. Míg egy *ÉP*-nél minden egyes tranzakciónál általában 2-3-5%-ot levesznek költségnek, addig itt általában van egy egyszeri 3-4%-os költségvonás. Sokszor az első két tranzakció ingyenes, utána is csupán 2-3 ezer forint/tranzakció a költség függetlenül attól, hogy 50.000 Ft-ot mozgatunk vagy pedig 100.000.000 forintot. Ezenfelül, ha kell az egész összeg, akkor vissza is tudjuk venni (minimális szankciók vannak), de ha csak egy részösszeg kell, arra is lehetőség van.[22] Csúszán a kamatadóról[23] rendelkező törvénynek kell megfelelni, a hatályosságnál az az alap, hogy mikor lett elhelyezve az összeg.

5.3.4 Nyugdíjbiztosítás

A megtakarításos biztosításoknál további csoportosítás lehetséges, ahol vagy egyszeri díjfizetést választunk, vagyis egyösszegű szerződést kötünk, vagy pedig rendszeresen fizetünk be a szerződésre.

Véleményem szerint ez egy tipikus életbiztosítás, csupán annyi különbséggel, hogy a jogalkotó elnevezte nyugdíjbiztosításnak. Ezt a pontos törvényi definíció is megemlíti. *“Nyugdíjbiztosítás: az olyan életbiztosítás, ahol a biztosítói teljesítést a biztosított halála, vagy a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló jogszabály szerinti nyugdíj szolgáltatásra való jogosultság megszerzése, vagy az egészségi állapot legalább 40%-os mértéket elérő károsodása váltja ki, illetve ha a biztosító elérési szolgáltatása a szerződés létrejöttékor érvényes öregségi nyugdíjkorhatár biztosított általi betöltésekor válik esedékessé, feltéve, hogy a szerződés létrejöttétől a biztosítóbiztosítási eseményre tekintettel történő teljesítéséig (kivéve a biztosított halálát, a rokkantsági, a rehabilitációs ellátásra való jogosultság bekövetkezését, valamint ha a biztosító teljesítése nem csökkenő összegű járadékszolgáltatás és a járadékszolgáltatást a folyósítás megkezdésétől számított 10. év végéig vagy a biztosított haláláig nyújtják) legalább 10 év eltelik.”*[24]

A piacon elérhető konstrukciók jelentős része a mai napig UL konstrukciónak minősül. Azért volt szükség egy 'újfajta' biztosítás bevezetésére, mert így a lakosság számára könnyebb eldönteni, hogy egy szerződés után igényelhető-e vissza a 20%-os adókedvezmény vagy sem. Fontos elhatárolni a dátumot, mert korábban is léteztek nyugdíjcélú megtakarítások, bár ezek nem egyelők a nyugdíj-biztosítással, mert sok ember a korábban keletkezett szerződésre is érvényesíteni akarta az adójóváírást. Csak és kizárólag a 2014. január 1. után megkötött nyugdíjbiztosításra igényelhető. Feltétele, hogy a visszaigénylő magánszemélynek ne legyen adó tartozása, és fizessen elegendő, felhasználható személyi jövedelemadót.

Mindenféleképpen említésre méltó, hogy ezeknél a szerződéseknél szólt bele keményen a Magyar Nemzeti Bank (MNB) a költségszerkezet szabályozásába is. A korábbi UL termékeknél erre nem volt még precedens, így a biztosítók sokszor túlárzott megoldásokkal dolgoztak. Így, hogy az MNB leszabályozta mindezt, tiszta, átlátható és tervezhető költséggel kalkulálhat egy ügyfél.[25]

5.3.5 Speciális biztosítások

Léteznek olyan speciális biztosítások is, amelyekben több személy a biztosított; ezt hívjuk csoportos biztosításnak. Napjainkban nagyon népszerű, hogy minden családtagok egyetlen konstrukcióba biztosít a családfő. A másik olyan szituáció, amellyel gyakran találkozunk, az pedig egy cég a dolgozóit biztosítja.

az életbiztosítások csoportosítása

tartam	határozott idő
	egész életre szóló/ whole life

biztosított	egy személy
	több személy
biztosított egészsége	normálállapot
	kockázatos[26]
	halál
	elérés
biztosítási esemény	elérés és halál is
	lejárat
	kiegészítő biztosításokkal kapcsolatos biztosítási esemény bekövetkezte
szolgáltatás	egyösszegű
	lépcsőzetes
	járadék
díjfizetés	egyösszegű
	folyamatos
díj összege	fix díjas
	változó összegű
biztosítottak száma	egyéni
	csoportos

Még egy említésre méltó dolog: a mai törvények értelmében a biztosításokat nem lehet perelni, inkasszálni és végrehajtani, ugyanis a megtakarításos szerződések is a biztosítási törvény hatálya alá esnek. Sokan ezért kötnek nagysz összegű biztosítását.

6. A biztosítási tevékenység folytatásához szükséges törvényi feltételek áttekintése

Már 1993-ban is engedélyköteles volt a biztosításközvetítés, ahogyan Dr. Novotni Zoltán is említi. Azonban én emlékszem azokra az időkre, amikor – főleg 1989 után- semmilyen előfeltétellel, képzettséggel vették fel a biztosítók a kollégákat. Sajnos ez a tendencia még a 2010-es évek közepén is megfigyelhető volt. A felügyelet (MNB) akkor kezdett szigorítani, amikor minden embernek UL szerződést adtak el a közvetítők. Ennek a nagyszámú értékesítésnek a háttérében a magas jutalék állt.

Dr. Novotni Zoltán a könyvében az engedélyköteles tevékenységek közé a *biztosítási üzleti tevékenységet, a biztosításközvetítői tevékenységet és a biztosítási szaktanácsadói tevékenységet* sorolja. Ma a piacon számos „szakember képviselteti magát, mint pénzügyi choach, pénzpedagógus stb”, azonban sajnos velük szemben nem lehet semmilyen követelményt támasztani, mert ők – elmondásuk szerint – nem adnak tanácsot, közvetítői tevékenységet nem folytatnak. Sajnos sokszor ez az állítás nem igaz. Ilyen „szakmai elnevezéseket” a piac nem ismer, csupán ezek a szereplők adtak maguknak egy nagyon hangzatos titulust.

A biztosítási szerződések joga című könyvben a szerző meghatározza a biztosítási tevékenység fogalmát, amely „a biztosítási szerződés keretei között vállalt kötelezettség bizonytalan jövőbeni esemény kockázatának pénzbeli átvállalására, illetve más szolgáltatás nyújtására- kockázati alapszinten számított díj ellenében”. [27]

Hatósági engedély Novotni szerint csak és kizárólag belföldi székhelyű társaságok részére adható ki, azonban mint viszontbiztosító külföldi székhellyel rendelkező vállalkozás is kaphat.

A könyv készülésekor még nem volt lehetőség rá, hogy mint határon átnyúló szolgáltatás végezze egy pénzügyintézet a tevékenységét hazánkban. Erre klasszikus példa a biztosítási piacon a Metlife biztosító. Azonban a könyvének a 19. oldalán már említést tesz „*külföldi székhelyű biztosító intézetek Magyarországon tartós képviselői létesítésre*”. Ebből számomra nem derül ki, hogy itt a viszontbiztosítókra gondol a professzor úr, vagy a ma már ismert és alkalmazott határon átnyúló szolgáltatásra.

A műben olvasható továbbá, hogy a felügyeleti engedélyezés nem kizárólag a tevékenység megkezdésének előfeltétele. Ez az állítás majdnem 30 évvel ezelőtt valós volt, azonban ma már egy klasszikus igényfelmérést[28] sem végezhet el a szakmabeli kolléga MNB engedély nélkül.

Napjainkban nem elég pusztán egy a felügyeleti engedély megszerzése. Minden pénzügyintézetnek vannak saját oktatásai és vizsgái az általa forgalmazott termékekből. Ezeket évente egyszer részt kell venni és dokumentálni a sikeres abszolválást. Sokszor a biztosítók még a vizsga érvényességét is meghatározzák, ez alapján azt, hogy meddig lehet az adott terméket értékesíteni egy közvetítőnek. Ha a vizsga érvényessége lejár, a biztosító az értékesítőtől nem fogad be ajánlatot. Ez az érvényesség általában egy év.

A közvetítői rendszer sokrétű, azonban én csak a függő ügynököket és az alkuszokat említeném meg.

A függő ügynök egy biztosító termékét értékesítheti. Nem mondhatja azt, hogy a konkurencia terméke jobban tetszik, ezért ezt ajánlja ki az ügyfélnek. Ő minden egyes esetben a biztosító megbízásából jár el. Korábban az ő munkájukban nem voltak annyira szigorú előírások, azonban ez mára másként alakult. A fentebb említett MNB felé igazolt vizsga évenkénti letétele rájuk is vonatkozik.

Az alkuszok a független képviselők. Ők mindig az ügyfél megbízásából járnak el. Nekik nem elég a pénzügyi intézet általi vizsgát letenni, hanem az alkuszcég sokszor még további képzéseket és vizsgákat is előír. Egy alkuszcéggel való szerződéskötés alapja, hogy valaki rendelkezzen MNB engedélyhez szükséges képesítéssel és egyéb feltételekkel. Korábban elvárás, sőt előírás is volt, hogy minimum 3 különböző biztosítói ajánlatot kell az ügyfél elé letenni és prezentálni. Ez ma már annyira módosult, hogy az alkusznak nyilatkoznia kell róla, hogy a teljes piacot áttekintette, valamint az ügyfél szintén nyilatkozza, hogy megfelelő számú ajánlatot kapott és azok közül választhatott. A választás joga minden egyes esetben a szerződéskötőt illeti meg.

Létezik még egy közvetítői kakukktörvény: a többes ügynök. Őket azért nem sorolnám egyik csoportba sem, mert 2016-ig a függő ügynöki kategóriába tartoztak. Ezt azt jelentette, hogy mindig a pénzügyi intézet megbízásából dolgoztak (és nem az ügyféltől, mint az alkusz esetében!) Ők már több pénzügyi intézettel voltak leszerződve, de csak a vezető biztosítókkal. Általában a termékpalettájuk 3-5 biztosító kínálatában meg is állt. Egy módosítás miatt végül ma már ők is független közvetítői kategóriába tartoznak, azonban tevékenységünk még mindig nem azonos az alkuszéval! Sokszor ez az információ, amely megtéveszti a potenciális biztosítást vásárló embereket, ugyanis elolvassa, hogy független közvetítő, és megnyugszik, hogy a legjobb kezekben van a pénze.

Személyesen a közvetítői engedélyemet 2008 februárjában szereztem, függő ügynök kivételével az összes piaci szereplői pozícióban kipróbáltam magamat. Mindegyiknek ismerem az előnyét, hátrányát, a vezető cégek felépítését és jutalékrendszerét is.

A jutalékok[29] kifizetési rendszere is nagyon sokat változott. 2017 év végéig a közvetítőcégek maguk dönthették el, hogy *'fejnehéz'* vagy *'csepegtetett jutalékrendszert'* alkalmaznak. A *'fejnehéz jutalék'* annyit jelent, hogy a közvetítő előre megkapja a szerződésért járó jutalékot, és ha 24-36 hónapon belül megszűnik a biztosítás, akkor *visszaírásról* beszélünk, vagyis a felvett és megkapott jutalékot vissza kell fizetni. Ezzel szemben a csepegtetett jutalék felépítése teljesen más elszámolási rendszert követ. A közvetítő akkor kap pénzt, ha az ügyfél fizet. Általában a gyakoriság szerint van leszabályozva, vagyis, ha a szerződő havonta fizeti a biztosítási díjat, akkor a közvetítő is

havonta kapja meg a jutalékot. Természetesen a visszairás itt is érvényes az előzőekben leírt módon.

7. Összegzés

Dr. Novotni Zoltán Professzor Úr úttörő munkát végzett mind a jogászi, mind a biztosítási szektor számára. Életrajzából kitűnik, hogy 1967-ben már az Állami Biztosító jogtanácsosaként dolgozott. 1989-ben a rendszerváltást követően ugrásszerűen megnőtt a lehetőség a gazdaság minden szegmensében, igaz ez a biztosítási szektorra is. Az áttörő munkát, és a hazai biztosítási szektor szabályozásainak megfelelő jogi alapjait véleményem szerint ő fektette le. Sajnálatos módon ezt a munkát az 1993-as halála miatt nem tudta folytatni.

Halála után 25 évvel később még mindig nagyon sok a szabályozatlan kérdés a biztosítási piacon, de már az elmúlt években jelentős módosítások és szigorítások láttak napvilágot.

Néhány példát említek csak, amikor az Európai Unió kimondta azt, hogy a férfiak és a nők között nem lehet különbséget tenni a biztosítási díjszorzó között. Ez a kockázati rizikófaktortól függ.

Többször is említettem a dolgozatomban, hogy a közvetítőkre kezdetben semmilyen szakmai követelmény nem vonatkozott. Vitathatatlan tény az, hogy a mai napig a „biztosítós szakma” az egyik olyan foglalkozások közé tartozik, ahol a legmagasabb jövedelmi viszonyokat lehet elérni. Sokan ezen felbuzdulva választották maguknak ezt a hivatást. Az 1998-as nyugdíjpénztári törvény kapcsán a biztosítási szakemberek el kezdték magukat pénzügyi tanácsadónak titulálni, azonban még komoly változás nem volt érzékelhető. A 2000-es évek közepén ugrásszerűen megnőtt az UL termékek száma a hazai biztosítási szektorban, ami a lakásvásárlási hitelekkel kombinálva még nagyobb potenciális klientúrát jelentett egy közvetítőnek. (Néhány fontos mérföldkőről érdemes még szót ejteni: 2010-ig volt adókedvezmény a biztosítás után, amelyet a családok megkaptak az adóbevallás elkészítése után, illetve a 2006 augusztusában bevezetett kamatadó is nagyon fontos állomás volt. A kamatadó előtt megkötött 'Wholeleife' vagyis 'élethosszigtartó' szerződésekre ez nem volt érvényes, vagyis úgy lehetett félretenni pénzt, hogy nem kellett kivárni a 10 évet az adómentességért). A 2008-as válságig a kiadott engedélyek száma folyamatosan növekedett. A válság kapcsán sok ember elveszítette a megélhetését, így a hitelekről és a biztosításokról mondtak le legelső sorban a családok. A visszairások megjelentek, és sokan visszaadták az engedélyüket. Az első komolyabb változás a szakmában a 2008-as évben következett be, ugyanis végzettséghez kötötték a tevékenységet. Vagy bármely diploma, vagy hatósági

képzéshez és sikeres vizsga letételéhez kötötték a felügyeleti nyilvántartásba vételt.

2011-2012-ig nagyon nehéz volt a szakmában életben maradni, azonban a jó szakemberek így is megmaradtak. Ezt követően újfent életre kelt a szakma. A nagy szabályozás és szigorítások 2014 után kezdődtek el. Sajnos a takarékszövetkezetek csődbemenetele és a brókerbotrányok sem segítették elő a szakmát oly mértékben, hogy az emberek bízzanak a biztosítás jogintézményében. Habár ezek a nem biztosítók, az emberek fejében mégis az van, hogy pénzügyi szereplők nem megbízhatók és bármikor csődbe mehetnek.

Érdekes lett volna látni, hogy Novotni Zoltán hogyan élte volna meg a változásokat és ezeket a szabályozásokat.

[1] Máté Domicián főiskolai tanársegéd Biztosítástan című oktatási segédanyag, 8. oldal.

[2]SándornéÚj Éva: *Bevezetés az üzleti biztosításba*. PentaUnio, 2010., 10 oldal.

[3]Horinka Melinda- Dr. Luttenberger Zoltán: *Biztosításelmélet és üzemgazdaságtan*, Perfekt kiadó, 2005., 15. oldal.

[4]Személyesen is végigültem több ilyen képzést különböző pénzügyi cégek égisze alatt.

[5]Tamás Gábor: *A biztosításügy története Magyarországon -a kezdetektől 1857-ig.*, Sangrey Biztosításkutató Kft., 2013, 12. oldal.

[6]Első Magyar Általános Biztosító Társaság. Budapest, Pallas Részvénytársaság nyomdája 1908. 20 oldal.

[7] A korábbi Állami Biztosító Nemzeti Vállalata utódként jöttek létre, a korábbi biztosító állományát pedig egy egyszerű állomány átruházással megosztással kezelték -Horinka Melinda- Dr. Luttenberger Zoltán: *Biztosításelmélet és üzemgazdaságtan*, Perfekt kiadó, 2005., 19. oldal.

[8]A biztosítói üzletág értékesítésre került, így ma Groupama-Garancia néven találkozhatunk vele, azonban továbbra is lehetőség van minden OTP fiókban ennek a biztosítónak a szerződéseit megkötni.

[9] Ebben az esetben is értékesítésre került a biztosítói üzletág, a banki oldal pedig köztudottan nagyon megrendült a 2008-as válság alatt, hiszen nekik volt a legenyhébb

hitelbírálattal és ennek köszönhetően pedig a bedőlt hitelek számának tekintetében az élmezőnyben jártak.

[10] Az első ebben a CIG volt, aztán a Generali, ViennaInsurance (még AXA néven próbálkozott, de ott sokszor volt rossz rendszer), majd Metlife. Egyre inkább jellemző, hogy állnak át a biztosítók erre a megoldásra, mert így nemcsak nyomdai költséget spórolnak, hanem védik a környezetet is, hiszen nem kell annyi fát kivágni a papírért.

[11] Ez az információ egy kockázatbírálóval való személyes beszélgetés kapcsán hangzott el.

[12]forrás: MNB weboldala. 2017.11.28-ai adatok alapján.

[13]Sándorné Új Éva: Bevezetés az üzleti biztosításba. PentaUnio, 2010., 129. oldal

[14] Dr. Zavodnik Géza- Biztosítási jog. Perfekt kiadó, 2005., 169. oldal

[15]DrNovotni Zoltán: A biztosítási szerződések joga. ELTE Jogi Továbbképző Intézet, Bp., 1993. 135. oldal

[16] Ma Magyarországon a halál tényét csak és kizárólag orvos, mentőtiszt jogosult megállapítani. Halálnak azt az állapotot definiáljuk, amikor a légzés, keringés és az agyműködés teljes megszűnése miatt visszafordíthatatlan állapot következik be. Erről a tényről közokiratot kell kiállítani, azaz halotti anyakönyvet.

[17]Speciális biztosítás, amely életbiztosítással kombinált megtakarítási termék. A félretett nyugdíj megtakarítás mellé, az állam további 20%-os SZJA kedvezményt ad (maximálisan 130.000 Ft-ot). A szerződésnek lehetséges kimenetelei: haláleset, nyugdíjkorhatár elérése, korkedvezményes nyugdíj elérése, 40%-ot meghaladó rokkantság. Elvileg életbiztosítás a nyugdíjbiztosítás is, de a BIT külön rendelkezik róla, hogy mi tekinthető nyugdíjbiztosításnak, ezért nem lehet rá klasszikusan kijelenteni, hogy életbiztosítás.

[18]A biztosítási szerződés megkötésekor meg kell adni, hogy halálesetkor ki kapja meg a biztosítási összeget. Ez a személy vagy személyek bármikor megváltoztathatóak.

[19] Sokan ott követik el a hibát, hogy megkérdézik az ügyféltől, hogy mekkora a kockázatvállalási hajlandósága. Az emberek döntő többsége konzervatív, nem szeret kockáztatni. Ilyen esetben sokszor pedig a szakemberek beteszik a pénzt egy pénzügyi vagy

likviditási alapba, amely gyakorlatilag még a szerződés költségét nem tudja kitermelni.

[20] Sajnos sokszor csak marketing fogás a bónusz visszatérítés, az Union biztosító több konstrukciójában mondja azt, hogy a legkisebb éves befizetésnek adja oda a 100%-át. A tapasztalat az, hogy tíz év alatt biztos, hogy lesz olyan év, amikor az ember pedig ki fogja hagyni a soron következő befizetést.

[21] Másfél évig dolgoztam a különféle biztosítási eszközalapok szimulációjával, elemzésével. A tapasztalatok azt mutatják, hogy ez csupán sokszor csak egy marketingfogás. Sajnos miután üzleti titok és szerzői jogvédelem alatt állnak ezek a munkáim, ezért ezekből nem áll módomban adatokat közölni.

[22] a tartós befektetési számlánál (TBSZ) szintén hasonló lehetőségek vannak, azonban ebből nem lehet pénzt kivonni. Ilyenkor kifizetéssel megszűnik a számla.

[23] A kamatadó mértékét többször változtatták, ezért fontos megnézni az elhelyezéskori hatályosságot. 2006. szeptember 1 után elhelyezett megtakarításokat terheli csak a kamatadó.

[24] SZJA törvény 3. § 93. pontja.

[25] A www.mabisz.hu weboldalon elérhetőek ezek az információk, a dolgozat lezárásának a napján, rendszerhiba miatt nem lehetett megnyitni. (2019. március 29.).

[26] Amikor a biztosító egy személyt kockázatos kategóriába sorol, akkor általában megpótdíjazza, amely azt jelenti, hogy magasabb biztosítási összegért vállalja a kockázatot, vagy pedig kizárja. Ez történhet részlegesen vagy teljesen.

[27] Dr. Novotni Zoltán: *A biztosítási szerződések joga*. ELTE Jogi Továbbképző Intézet, Bp., 1993. 17. oldal

[28] Klasszikus igényfelmérésnél az ügyfél céljairól, terveiről, lehetséges pénzügyi helyzetéről beszélgetünk az ügyféllel. Ebben a fázisban tilos termékről beszélni, még említés szintem sem!

[29] Ebben a szakmában szinte mindenki vállalkozói jogviszonyban dolgozik és teljesítményarányos elszámolás alapján történik a jutalék kifizetése. Ezért nem bérről beszélünk, mert azt teljesítménytől függetlenül a munkavállalók kapják.

Schlachta Boglárka: Slachta Margit gondolatai a természetjogról

Slachta Margit gondolatai a természetjogról

Tanulmányomban az első magyar képviselő Slachta Margit[1] gondolkodásának, erkölcsi értékrendjének természetjogi alapjait fogom röviden vizsgálni. Köztudott, hogy a politikusnő világszemléletének az alapja a katolikus vallás volt. Ezért nem meglepő, ha a természetjogi aspektusból is a vallási természetjogi iskola nézeteivel azonosult. Történelmünk egyik legkritikusabb időszakában, a hivatalossá tett faji diszkrimináció éveiben – személyes kockázatot vállalva – nyilvánosan is állást foglalt az alapvető emberi értékek mellett. „Alaptételeink között van továbbá a jogelvűség, ami annyit jelent, hogy az Úristen minden teremtményt felruházott olyan természetjogokkal, amelyek elismerését és érvényesítését mindenki megkövetelheti. Tehát, hogy az embereket nem a nagyobb erő, hanem az isteni akarat alapuló jog, igazságosság védi. Ezen nyugszanak a természetjogok, amelyeket az Úristen az emberi lélekbe írt.”[2]

A természetjogot a transzcendenstől származtatja, amely léte nem a törvényhozói akaratnak köszönhető és nem a tételesjogi szankcionálástól való félelem miatt követendő, hanem egy belső lelki „parancs” alapján, ami minden autonóm egyént készítet azok betartására és betartatására. „Az Úristen nem csak templomokat adott nekünk, de jogrendszert is, amely minden embert kell, hogy védjen”[3] Ha maguk a jogok az Istentől származnak, akkor a mindenkor hatályos jogrendszer is az isteni akaratnak megfelelően kell, hogy érvényesüljön és nem a jogalkotói akarat vagy politikai hatalom „öncélú” formálása szerint.

Slachta a törvényhozásban betöltött szerepén túl országos jelentőségű karitatív tevékenységet is végzett. A szociális tevékenységek iránti elkötelezettségben kiemelkedő szerepe volt a Rerum novarumnak, ezért annak természetjogi vonatkozását fontosnak tartom megemlíteni. A korszakos jelentőségű enciklikában XIII. Leo is különös hangsúllyal utalt rá, hogy az állammal szembeni önszerveződések joga azok természetjogi státuszában gyökerezik: „Noha a magántársulások az államon belül élnek, annak mintegy részei valamennyien, az államnak még sincsen természetéből adódó egyetemleges joga arra, hogy társulások létét megakadályozza. A természetjog ugyanis megengedi az embernek magántársulások létesítését, az állam pedig a természetjog védelmére, és nem megsemmisítésére létesült: az állam, ha megtiltja, hogy polgárai egyesületeket alakítsanak, tulajdon létével teljesen ellentétes módon jár el, mert az állam is és a magántársaságok is ugyanabból a jogelvből jönnek létre, abból tudniillik, hogy az emberek természettől fogva

társaslények.”[4]

A második világháború közeledtével Slachta vallási értékrendje a törvényhozásban egyre inkább háttérbe szorult, ugyanis a szélsőséges társadalomszervezési ideológiák előretörésének következtében folyamatosan erejüket veszítették a szakrális konzervatív megközelítések. Ebben a helyzetben is töretlen hittel érvelt a közösségi értékek mellett. „Hálásak vagyunk a Gondviselésnek azért, hogy Társaságunkat a jelen idők ilyen előkészület és hozzáértés nélkül is, bizonyos értelemben már a közélet tűzvonalaiba állították. Mert ma, mikor a modern pogányság rohanó árja a krisztusi igazságoknak és jogrendszernek az alapjait igyekszik aláásni, és csapkodja szennyes hullámaival, mindenki állampolgári, politikai tevékenységet végez, aki előéli a tömegeknek azt a szellemet, amelynek megtagadása a jelen földi pokol tüzét meggyújtotta. Aki ma beszél, amikor beszélni kell; aki mint katolikus beszél és cselekszik, mikor szól és tesz, az a társadalmat és az államot alapjaiban támogatja. Ez az a közéleti munka, melyre elsősorban érzünk hivatást, és melynek oly kimondhatatlanul kevés társadalmi munkása van.”[5]

Slachta 1942-ben a következő gondolatokat fogalmazta meg a Keresztény Női Tábor „seregszemléjén”: „Szükséges, hogy az ország minden polgárának (zsidóknak is) krisztusi alapon biztosítva legyenek a természetjogaik: életfenntartás, megélhetési, családhoz, gyermekekhez való jog ... A Női Tábor a krisztusi igazságok útján jár és csak Neki hisz. Most még kedvezményezettjei vagyunk egy nagy hatalomnak (Németország), de lehet, hogy holnap már mi leszünk a kisémmizettek, ha majd már fölöslegesnek fog érezni bennünket... *Most az országon végigvonul egy szellemi áramlat, amelynek nyomán füstölgő romok, vérző csonkok, síró emberek és pusztulás mutatkozik...* Erre az évre a programunk: nyomtatott betű és élő szó által azon dolgozni, hogy a tömegeket visszavezesse a keresztény hitrendszerhez és az igazság lényegének fölismeréséhez és átéléséhez. – A tömegek csak ... a liturgiáig jutnak el, de nem tudják a hit igazságait, ... nem értik, hogyan függnek össze a dolgok egymással, a hitigazság és az államélet... Csoda, hogy a vörös és barna áramlatok között (kommunizmus és hitlerizmus) még fennáll Magyarország...”[6]

Slachta közismert embermentő akciói közül kiemelendő a kőrösmezei utazása, amelyről a következő levelében számolt be: „Egy kis társasággal felutaztam Kőrösmezőre, illetőleg Havasaljára és egyes más községekbe, ahonnan mostanában az internálások, összetételések és kiutasítások történnek. [...] Láttunk állampolgársági okiratukat kezükben tartó embereket, félkarú hadirokkantakat, alig csoszogó aggastyánt, kanyarós kisgyermeket kétnapi utazás után órákon keresztül a tömeggel esőben a nyílt teherkocsin való tovább szállításra várni. Láttuk ezen szerencsétlenek gúnyolására felállított akasztófáját az állomáson a rajta lógó

varjúval. [...] Nekem az ügynek mindig csak a fele az, hogy minden ember Isten gyermeke, tehát igazságtalanul és kegyetlenül senkivel sem lehet bánni. – A másik fele annak átlátása, hogy mi lesz velünk, ha az ország lecsúszik a jogelvek alapjáról és mind mélyebben csúszik a demoralizációba, a csendes anarchiába. S ami ma csendes, milyen rombolásban fog kitörni később, főleg ínség idejében, ha már nem lesz zsidó, akin megszokta, hogy az ököl és erőszak a törvény.”[7]

A közéletben nagy visszhangot váltott ki Slachta kezdeményezése, „fogadj szívedbe egy munkatáborost”. Endre László – mára közismert alispáni jelentésében – állást foglalt a kezdeményezésről, a jelentés szövege a következő: „Amikor a vármegye közönsége osztatlan lelkesedéssel fogadta a Kormányzóné Ő Főméltóságának a honvédcsaládok érdekében indított országos mozgalmát, ugyanakkor a legmélyebb megdöbbenéssel szerzett tudomást az azzal ellentétben álló és az azt befolyásoló másik megmozdulásról, amelyet Schlachta Margit, a szociális testvérek társaságának főnöknője indított azzal a jelszóval, hogy „merd a szívedbe foglalni a zsidó munkatáborot”, akkor amikor a vármegye közönsége tudtában van annak, hogy a zsidók az ellenünk indított háború legfőbb uszítói, akik a békés nemzetek egymás ellen tüzelik, akik a plutokrata országban a fegyvergyárakat pénzelik, akiknek az érdeke, hogy minél több vér és könny folyjon, akiknek kártételei ellen a magyar törvényhozás tételes törvényekkel igyekszik megvédeni nemzetünk testét és lelkét, azok támogatása vagy akárcsak érzelmi előtérbe állítása a nemzet legegyszerűsebb érdekeivel a legmerevebb ellentétben áll. A vármegye közönsége súlyosan megbélyegzi az utóbbi nem honleányi kezdeményezést.”[8]

Slachta kiállítására a nyilas sajtó a következőképpen reagált: „A Magyarország 1943. január 13-i számában éles támadás jelent meg, mely a következőképpen végződött: »Arról most nem beszélünk, hogy Slachta Margit miért nem arra szólítja fel az ő kedves nővéreit, hogy egy honvédet fogadjanak a szívükbe, ellenben jellemző Slachta Margit politikai tájékozatlanságára, hogy újévi levelét melyik lap hozza le? Na melyik? A Magyar Zsidók Lapja.« [...] A szintén nyilas Pesti Újság január 11-i száma sem adta alább: »Régen tudjuk, hogy Slachta Margit legelszántabb ellenfele az új korszaknak, tudjuk azt is, hogy időnként éles kirohanásokat intéz a “modern barbárság” ellen, de mégis túlzásnak tartjuk, hogy az ébredő idők volt képviselője, egy keresztény női társulat vezetője ma a zsidó munkatáborosok sorsát előbbre valóknak találja a magyar fájdalmak enyhítésénél. «”[9]

Slachta a Nemzeti Újság 1943. február 16-i számában nyílt levél formájában válaszolt: „A keresztény erkölcs nem ismer kollektív megtorlást. Ez kizárólag a fölséges Isten joga, akinek módjában van a tömegben sújtott ártatlanoknak isteni módon igazságot szolgáltatni,

amire ember nem képes. Ember csak egyéni bűnöket büntethet, és csak bírói úton hozhat ítéletet. Az Igazság mérlegén faji előjogok nem esnek latba, csak erkölcsi minőség számít. Mindezeket vonatkoztatom a nemzeti munkaszolgálatba behívottakra is.”[10]

Tanulmányomat a következő forrással zárom. A politikusnő 1947-ben a Keresztény Női Tábor alapelveit ekképpen fogalmazta meg: „[A] Női Tábor leglényegesebb programpontja a tízparancsolat érvényesítése a törvényhozásban, az erőszakkal szemben a jogelvek érvényesítése, a női jogok érvényre juttatása a közéletben. Ezen kívül, ami egészen aktuális: a kis nemzetekért való munka, annak a köztudatba vitele, hogy nekik is joguk van az élethez. Azért mert kisebbek, nem seperhetik [őket] a többiek kényük-kedvük szerint ide-oda. A szegény embernek sem lehet kevesebb joga az élethez, mint a gazdagnak, a kis nemzetnek sem a nagyobb nemzettel szemben.”[11]

Forrás és irodalomjegyzék

ÁBTL. V-79802/4-a. Tárgy: Endre László és társai

Balogh Margit: Slachta Margit a nemzetgyűlésben, avagy az első női képviselő (1920-1922.) In: Gergely Jenő (szerk.): A hosszú tizenkilencedik és a rövid huszadik század. Tanulmányok Pölöskei Ferenc köszöntésére. Budapest, 2000.

Berkecz Franciska SSS: Slachta Margit Lelki Öröksége II.-III. kötet, Salkaházi Sára Alapítvány. Budapest, 2012- 2013.

Majsai Tamás: Egy epizód az észak-erdélyi zsidóság második világháború alatti történetéből: Slachta Margit fellépése a Csíkszeredáról kiutasított zsidók érdekében. Medvetánc, 1988/4-1989/1. sz. 7-8. o;

Mona Ilona: Slachta Margit, Corvinus. Budapest, 1997.

Nyáry Krisztián: Igazi hősök 33 magyar. Corvina, Budapest, 2014

Pelle János: A katolikus egyház és a zsidótörvények. Vigilia 66. évfolyam 2001. január
<https://vigilia.hu/regihonlap/2001/1/pel0101.html>

Schlachta Boglárka Lilla: Slachta Margit közpolitikai munkássága az Állambiztonsági

Szolgálatok Történeti Levéltárában feltárt iratok tükrében. Acta Iuvenum Caroliensia X. tudományos eredmények – hallgatói TDK dolgozatok, 2017-2018. Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar. Budapest, 2018.

XIII. Leó pápa enciklikája a munkáskérdésről (az első pápai szociális körlevél). Róma, 1891.

(Ford.: Dér Katalin). Magyar Katolikus Püspöki Konferencia.

<https://regi.katolikus.hu/konyvtar.php?h=125>

[1]1920. március 25-én a Keresztény Nemzeti Egyesülés pártjának képviselőjelöltjeként a főváros I. kerületének pótválasztásán 5471 szavazattal bejutott a Nemzetgyűlésbe, így Magyarország első képviselőnője lett. (Nyáry Krisztián: Igazi hősök 33 magyar. Corvina, Budapest, 2014. 227. o.; Balogh Margit: Slachta Margit a nemzetgyűlésben, avagy az első női képviselő (1920-1922.) In: Gergely Jenő (szerk.): A hosszú tizenkilencedik és a rövid huszadik század. Tanulmányok Pölöskei Ferenc köszöntésére. Budapest, 2000. 31. o.; Mona Ilona: Slachta Margit, Corvinus. Budapest, 1997. 78. o.)

[2] A Testvér, XV. évfolyam 4. sz. 1944. április 15; Berkecz Franciska SSS: Slachta Margit Lelki Öröksége II. kötet, Salkaházi Sára Alapítvány. Budapest, 2012.138. o.

[3] A Testvér, XV. évfolyam 1. szám, 1944. január; Berkecz II. 2012. 122. o.

[4] XIII. Leó Pápa: Rerum novarum; A szerveződés természetjogi gyökerei. 38. In: XIII. Leó pápa enciklikája a munkáskérdésről (az első pápai szociális körlevél). Róma, 1891. (Ford.: Dér Katalin). Magyar Katolikus Püspöki Konferencia. <https://regi.katolikus.hu/konyvtar.php?h=125> (letöltés: 2019. 05. 15.). Vö: Rerum novarum. XIII. Leo pápa szociális és társadalomújító szövegének hatása Szent István magyar birodalmában 1891-1941. Szerkeszti és kiadja a Rerum Novarum Emlékbizottság. Budapest, é.n. 19. o.

[5] A Testvér, XIV. évfolyam 10. szám, 1943. október; Berkecz II. 2012. 116. o.

[6] SZTTI 725.; Mona Ilona: Slachta Margit. Corvinus. Budapest, 1997. Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK). 116. o. (*Zárójelben írt magyarázatok és kiemelések: Mona Ilona.*)

[7]Slachta Margit levele Horthy Miklósnéhoz, Budapest, 1941. augusztus 13; Nyáry Krisztián: Igazi hősök 33 magyar. Corvina, Budapest, 2014. 232. o.

[8] ÁBTL. V-79802/4-a. Tárgy: Endre László és társai; Schlachta Boglárka Lilla: Slachta Margit közpolitikai munkássága az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában feltárt iratok tükrében. Acta Iuvenum Caroliensia X. tudományos eredmények – hallgatói TDK dolgozatok, 2017-2018. Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar. Budapest, 2018. 248-249. o; Majsai Tamás: Egy epizód az észak-erdélyi zsidóság második világháború alatti történetéből: Slachta Margit fellépése a Csíkszeredáról kiutasított zsidók érdekében. Medvetánc, 1988/4-1989/1. sz. 7-8. o; Pelle János: A katolikus egyház és a zsidótörvények. Vigilia 66. évfolyam 2001. január <https://vigilia.hu/regihonlap/2001/1/pel0101.html>(letöltés: 2019.05.15.)

[9] Pelle i.m. <https://vigilia.hu/regihonlap/2001/1/pel0101.html> (letöltés: 2019.05.15.)

[10] Pelle i.m. <https://vigilia.hu/regihonlap/2001/1/pel0101.html> (letöltés: 2019.05.15.)

[11] Körzeti tanítás 1947. szeptember 12-én, 1177. számú gépelt kézirat, Szociális Testvérek Történeti Irattára, Budapest; Berkecz III. 2013. 78. o.